

בבית המשפט העליון

רע"א 382/16

לפני: כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט מ' מזוז

המבקשים: 1. ורדה רות יהל
2. אליעזר יהל
3. רון יהל
4. ארמון ראש בע"מ (חברת בית)

נגד

המשיב: פקיד שומה תל אביב 4

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב מיום 17.12.2015 בע"מ 49967-01-14 שניתנה על ידי כבוד השופט ה' קירש

תאריך הישיבה: י' באייר תשע"ו (18.5.16)

בשם המבקשים: עו"ד נועה לב גולדשטיין; עו"ד אדם קדש

בשם המשיב: עו"ד יורם הירשברג; עו"ד שני פרץ

פסק-דין

השופט י' דנציגר:

הבקשה דנא עוסקת בעתירת המבקשים להשמטת שמותיהם מפסק דין שניתן בהליך מס שהתנהל בעניינם.

רקע

1. בהליך מס שהתנהל לפני בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בדלתיים סגורות מסרו המבקשים-הנישומים פרטים אודות חייהם ופעילותם העסקית. המדובר, לפי

הטענה, בעשרות רבות של פרטי מידע בדבר השקעותיהם הפיננסיות, נכסיהם, הכנסותיהם ואופי פעילותם. טרם סיום ההליך, פנו המבקשים לבית המשפט בבקשה כי יושמטו מפסק הדין שמותיהם ופרטים המזהים אותם. המבקשים ביססו את בקשתם על שתי טענות חלופיות: האחת, כי פרסום הפרטים אינו עולה בקנה אחד עם כך שההליך התקיים בדלתיים סגורות; והשנייה, כי פרסום הפרטים עלול להוביל לפגיעה חריפה בפרטיותם ובביטחונם. בקשה זו נדחתה ברובה בהחלטת השופט ה' קירש מיום 17.12.2015, ומכאן בקשת רשות הערעור דנא.

2. המבקשים – באמצעות באי כוחם עו"ד נועה לב גולדשטיין ועו"ד אדם קדש – שבים עתה לפנינו על בקשתם להשמיט את שמותיהם או פרטים שיש בהם כדי לזהות אותם מפסק הדין, משתי הסיבות החלופיות המנויות לעיל. המבקשים מדגישים כי ברצונם לאסור פרסום של פרטים מסוימים בלבד בפסק הדין, ולא את כולו. הם מציעים מספר דרכים לעשות כן, אך ניכר כי הדרך המועדפת עליהם היא השמטה של שמותיהם מפסק הדין.

3. המשיב – באמצעות באי כוחו עו"ד יורם הירשברג ועו"ד שני פרץ – סומך ידו על החלטת בית המשפט המחוזי. ראשית טוען המשיב, כי העובדה שההליך בבית המשפט התקיים בדלתיים סגורות, אינה מצדיקה כשלעצמה להטיל מגבלות על פרסום פסק הדין. בהקשר זה מסביר המשיב כי סגירת הדלתיים נועדה לאפשר לנישומים לחשוף סודות מסחריים ללא חשש בהליך המס; אך משעה שלא נחשפו סודות כאמור, אין כל מניעה לפרסם את פסק הדין במלואו. שנית טוען המשיב, כי לא הוצג טעם מבורר וטוב להשמטת שמות המבקשים מפסק הדין בשל פגיעה בפרטיות. בעיני המשיב, המקרה דנן הוא מקרה שגרותי ורגיל, והיענות לבקשה עשויה ליצור סטנדרט "אנונימיות" חדש, שיחול גם על הליכים רבים אחרים.

4. לאחר העיון בכתבי הטענות שהוגשו בהליך ולאחר שמיעת טענות הצדדים בדיון שנערך לפנינו, אציע לחברי כי נעשה שימוש בסמכותנו על-פי תקנה 410 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, ונדון בבקשה כבערעור. לגופו של עניין, אציע לחברי כי נדחה את הערעור, מהטעמים שיפורטו להלן.

למעשה, הערעור דנן מעורר שתי שאלות מרכזיות: (א) האם יש להורות על איסור פרסום חלקי בשל כך שההליך לפני הערכאה הדיונית התנהל בדלתיים סגורות? (ב)

האם יש להורות על איסור פרסום בשל פגיעה בפרטיותם של המבקשים? – אדון אפוא בשאלות אלה לפי סדרן.

דיון והכרעה

הערה מקדימה לעניין השדה המשפטי

5. טרם שניכנס לעובי הקורה בשתי השאלות הנזכרות לעיל, ראוי לפתוח בהבהרה קצרה לעניין השדה המשפטי בו עסקינן. בכתבי הטענות מתייחסים הצדדים להחלטת בית המשפט המחוזי כאל החלטה העוסקת בחיסיון. ברם, התייחסות זו נחזית להיות שגויה, שכן יש להבחין בין המישור המשפטי העוסק בחיסיון, לבין המישור המשפטי העוסק בפומביות הדיון. כמאמר חברי להרכב השופט י' עמית:

”יש להבחין בין נושא החיסיון לבין הנושא של הגבלת פומביות הדיון... היעדר ההבחנה בין חיסיון לפומביות הדיון מקורו בקרבה שבין שני הנושאים. חלק מהעילות המקנות לבית המשפט שיקול דעת להורות על קיום הדיון בדלתיים סגורות חופפות חסיונות סטטוטוריים דוגמת הגנה על ביטחון המדינה או הגנה על סוד מסחרי. חלק מהעילות המקנות לבית המשפט שיקול דעת להורות על איסור פרסום מקורן בהגנה על אינטרס הפרטיות. נוסף על כך יש שבית המשפט מורה על גילוי למרות חיסיון יחסי או למרות פגיעה בפרטיות, אך הוא מקצה עוקצה של החלטה בכך שהוא מורה על קיום הדיון בדלתיים סגורות או על איסור פרסום אם על פי הסמכות ושיקול הדעת המסורים לו לפי פקודת הראיות ואם על פי סמכותו לפי חוק בתי המשפט. מכל מקום, יש להבחין בין מישור החיסיון וההגנה על אינטרס הפרטיות במסגרת הליכי גילוי לבין הנושא של פומביות הדיון.”

[עמ' 261-262 למאמרו המקיף ומאיר העיניים "קבילות, סודיות, חיסיון ואינטרסים מוגנים בהליכי גילוי במשפט האזרחי – ניסיון להשלטת סדר" ספר אורי קיטאי 247 (בועז סנג'יר עורך, התשס"ח-2007)].

6. בענייננו, בקשת המבקשים להשמטת שמות ופרטים מזהים נוספים מפסק הדין, מבוססת על סעיפי המשנה של סעיף 70 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: החוק), העוסקים באיסור פרסום. המישור המשפטי הנכון לבחינת בקשה

זו הוא המישור העוסק בהגבלת פומביות הדיון, ולא המישור העוסק בחיסיון במסגרת הליכי גילוי. הרבותא היא הן לעניין האינטרסים והזכויות אשר יוצבו על כפות המאזניים במהלך בחינת הבקשה; והן לעניין הוראות החוק, ההלכות והתקדימים אשר ילוו אותנו במהלך הדיון. מטבע הדברים, יינתן משקל מועט להוראות חוק ולקביעות שיפוטיות העוסקות בסודיות ובחיסיונות בדיני המס [ראו, למשל: סעיף 231 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], (להלן: הפקודה); סעיף 142 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975; ע"א 4825/97 גהל נ' פקיד השומה למפעלים גדולים, פ"ד נה(2) 433, 438 (2000); רע"א 302/09 ניסים נ' פקיד שומה גוש דן, פסקה 29 (5.8.2009); רע"א 451/13 פלוני נ' פקיד שומה ירושלים 3, פסקה 3 (20.1.2013); רע"א 9153/12 מנהל מס ערך מוסף, אשדוד נ' הקורנט מפעלי עופרת בע"מ, פסקאות 9-10 (25.2.2013)]. לעומת זאת, יינתן משקל רב לתשתית הנורמטיבית העוסקת בפומביות הדיון וההצדקות להגבלתה. משנקודה זו הובהרה, נפנה עתה לדון בטענות העולות בבקשה לגופן.

שאלה ראשונה: האם יש להורות על איסור פרסום חלקי בשל כך שההליך לפני הערכאה הדיונית התנהל בדלתיים סגורות?

7. סעיף 154(ג) לפקודה קובע כך:

154. ... (ג) כל ערעור לפני בית המשפט המחוזי לפי פרק זה יישמע בדלתיים סגורות, אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת לפי בקשת המערער.

8. סעיף 70(א) לחוק בתי המשפט קובע כך:

70. (א) לא יפרסם אדם דבר על דיון שהתנהל בבית משפט בדלתיים סגורות אלא ברשות בית המשפט.

9. טענת המבקשים הראשונה היא כי שילובן של הוראות החוק הנ"ל מוביל למסקנה כי יש להורות על איסור פרסום חלקי במקרה הנדון.

10. היחס בין הוראת סעיף 154(ג) לפקודה לבין הוראת סעיף 70(א) לחוק בתי המשפט נדון זה מכבר בפסיקה. על-פי ההלכה שנקבעה בע"א 2800/97 ליפסון נ' גהל, פ"ד נג(3) 714 (1999) (להלן: עניין ליפסון), העובדה כי הליך המס התנהל בדלתיים

סגורות לפני הערכאה הדיונית מכוח סעיף 154(ג) לפקודה, אינה גוזרת בהכרח מסקנה כי אין לפרסם את פסק הדין מכוח סעיף 70(א) לחוק בתי המשפט.

11. ודוק. סגירת הדלתיים מכוח סעיף 154(ג) לפקודה נועדה לאפשר לנישום למסור מידע מלא על עסקו והכנסותיו, בלי לחשוש מגילוי סודות מסחריים. זאת, על מנת שניתן יהיה לגבות מהנישום "מס-אמת", המתבסס על נתונים מלאים. הדלתיים בהליך נסגרות לפני שהנישום חושף את פרטי המידע. כך מובטח לנישום מראש – טרם ידיעת הפרטים אותם הוא עומד לחשוף – כי הוא יוכל לגלות את המידע שברשותו ללא חשש, וכי ככל שהמידע שימסור אכן יימצא ככזה שלא ראוי לפרסמו, ניתן יהיה למנוע את הפרסום. מטבע הדברים, התמונה משתנה לאחור שההליך מסתיים. בשלב זה, פרושים לפני בית המשפט כל פרטי המידע שנחשפו, ובאפשרותו לשקול בדיעבד את טיבם ואופיים, ואת הנזק שעלול להיגרם מפרסומם [ראו: ע"א 4244/12 הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' תת-ניצב אפרים ברכה, פסקה 34 לחוות דעתו של השופט ח' מלצר (31.12.2012)]. מובן כי לא כל אימת שנסגרו הדלתיים בהליך, נכון יהיה להטיל מגבלות על פרסום פסק הדין. מהלך זה יהא מוצדק רק אם הפרטים שנחשפו יצדיקו זאת. על בית המשפט להפעיל אפוא שיקול דעת, ולבחון האם התכלית שלשמה נסגרו הדלתיים עודנה קיימת כך שהפרסום יעמוד בסתירה למטרת סגירת הדלתיים. בהקשר הזה, הכלל הוא שיש לפרסם את פסק הדין במלואו, בעוד שהטלת מגבלות על הפרסום שמורה למקרים חריגים בלבד, בהם נמצא כי אכן קיימת סתירה כאמור [ראו בעניין ליפסון, עמ' 719; גישה זו מיושמת לא רק ביחס להליכי מס, וראו למשל: רע"א 3007/02 יצחק נ' מוזס, פ"ד נו(6) 592, 599-600 (2002), (להלן: עניין יצחק); בע"מ 1115/10 צ'רנינסקי נ' אדלר, פסקה 12 (15.3.2010)].

12. ההפרדה בין ההוראה העוסקת בסגירת הדלתיים לבין ההוראה העוסקת באיסור הפרסום של פסק הדין, מצמצמת את האפשרות להטיל מגבלות על פרסום פסק הדין למקרים חריגים בלבד. בכך מוגשם עקרון פומביות הדיון. אין צורך לשוב ולעמוד באריכות על חשיבותו ומעמדו של עקרון זה. המדובר בעקרון חוקתי המנוי בסעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה, המורה כי "בית משפט ידון בפומבי, זולת אם נקבע אחרת בחוק או אם בית המשפט הורה אחרת לפי חוק". המחוקק שב ומדגיש את מעמדו הרם גם בהוראות חוק נוספות המצויות בספר החוקים, כדוגמת סעיף 68 לחוק בתי המשפט וסעיף 324 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955. עקרון פומביות הדיון הוא בעל "מעמד-על" בראי החקיקה והפסיקה, והוא פורש את חסותו לא רק על הנעשה בדיונים בזמן אמת, אלא גם על כלל סוגיות הפרסום של פסקי דין והחלטות בתום ההליכים.

באמצעותו ניתנת לאזרחים אפשרות להיחשף לנעשה באולם בית המשפט, בזמן אמת ובדיעבד, וכן לזהות את הצדדים להליכים ואת השופט היושב בדין. כך מובטחת שקיפות ההליכים השיפוטיים, ומתאפשרים פיקוח ובקרה ציבורית על הנעשה בהם [ראו: ע"פ 4430/14 חדשות 10 בע"מ (תוכנית המקור) נ' פלונית, פסקה 11 (6.9.2015); ע"א 4963/07 ידיעות אחרונות בע"מ נ' עו"ד פלוני, פסקה 7 (27.2.2008), (להלן: עניין ידיעות אחרונות); בג"ץ 4841/04 מחג'אנה נ' בית המשפט המחוזי בחיפה, פ"ד נח(6) 347, 355-356 (2004); ע"פ 353/88 וילנר נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(2) 444, 450-451 (1991); שלמה לויין תורת הפרוצדורה האזרחית 64-65 (1999)].

13. ראוי להזכיר כי עקרון פומביות הדיון משמעו גם חשיפה וגילוי של שמות הצדדים המתדיינים. גילוי השמות מוסיף כלי משמעותי לארגז הכלים העומד לרשות הציבור לצורך פיקוח ובקרה על ההליכים השיפוטיים. כך יכול הציבור לעמוד על הקשרים שבין בעלי הדין לבין השופט היושב בהליך או עורכי הדין המייצגים, ואף להעלות – בהתאם לצורך – טענות בדבר ניגודי עניינים ביניהם [ראו והשוו: יגאל מרזל דיני פסלות שופט 264-268 (2006); וראו דוגמה למקרה מסוג זה: רע"א 5539/15 לנדה נ' ורקשטל (19.11.2015)].

זאת ועוד, לחשיפת שמות הצדדים ערכים נוספים. כך, הגילוי עשוי להזהיר את הציבור מלהתקשר עם אדם מסוים, כיוון שנמצא כי פשע או עוול, או שהפר חוזה; כך מזווית אחרת, גילוי השמות מאפשר התחקות "רחבה יותר" – למשל אקדמית – אחר התנהגות בית המשפט כלפי בעלי הדין השונים לאורך הזמן. לחשיפת השמות עשויה להיות חשיבות גם במובן המשפטי ה"צר", כמו לעניין האפשרות להעלות טענות השתק למיניהן, שכן היא מאפשרת להתחקות אחר טענות עבר שהעלו בעלי-הדין. לבסוף, יש בגילוי השמות גם כדי להכווין את התנהגות המתדיינים בהליך, שהרי הגילוי מתמרץ את בעלי הדין להתנהג באופן הולם מתוך ידיעתם כי זהותם תפורסם [לפסיקה העוסקת בפרסום שמות בעלי-הדין כחלק מעקרון פומביות הדיון, ראו: רע"א 482/13 אליהו חברה לביטוח בע"מ נ' רפאל, פסקה 11 (23.4.2013), (להלן: עניין רפאל); בג"ץ 7326/09 הלפרסון נ' שר הדתות, פסקה 2 (1.12.2009); בג"ץ 5770/05 ויזל נ' מפכ"ל המשטרה (9.8.2005); בש"פ 2484/05 פרי נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (18.7.2005); בג"ץ 6005/93 עליאש נ' השופט שמואל צור, פ"ד מט(1) 159, 170 (1995); ע"פ 334/81 הגינזר נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(1) 827, 832 (1982); וראו גם בהחלטת הרשמת ל' בנמלך בהליך מס מהעת האחרונה: ע"א 8616/15 רביבי נ' פקיד שומה כפר טבא, פסקה 1 (3.5.2016)]. בלי לגרוע מהאמור, יצוין כי קיימות הוראות דין ספציפיות

שנועדו לקדם מטרות מיוחדות, האוסרות גילוי וחיפוי של שמות המתדיינים בהליכים מסוימים, כדוגמת הליכים העוסקים בקטינים, בנזקי גוף או בעבירות מין. ראו: סעיפים 70(ג) ו-70(ג1) לחוק בתי המשפט; רע"פ 5877/99 יאנוס נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(2) 97, 123-120 (2004); ע"פ 8225/12 חברה פלונית בע"מ נ' פלוני, פסקאות 10, 29 (24.2.2013); עוד יוער, כי בספרות המשפטית הובעה בעבר ביקורת לעניין פרסום שמות המתדיינים בהליך: יששכר רוזן-צבי ההליך האזרחי 91 (2015); תומר מוסקוביץ "ההגנה על הפרטיות בפרסומי בתי-המשפט – האם ראוי לפרסם שמות בפסקי דין" משפטים יח 431 (1989); ואף הוצעו הצעות חוק ברוח ביקורת זו, כגון הצעת חוק בתי המשפט (תיקון - אי ציון שמות בפסקי דין), התשס"ח-2007].

14. ובכן, הכלל הוא שיש לפרסם את פסקי הדין לרבות שמותיהם של בעלי הדין, גם כאשר ההליך בערכאה הדיונית התנהל בדלתיים סגורות. סטייה מן הכלל – אף אם מדובר בסטייה חלקית בלבד – תתאפשר רק בשעה ש"התכלית שלשמה נסגרו הדלתיים עומדת בעינה" [עניין ליפסון, פסקה 6; עניין יצחק, פסקה 7], וכאשר הפרטים שנחשפו בהליך אכן מתבררים בדיעבד כפרטים שפרסומם יחטא למטרת סגירת הדלתיים.

15. האם המקרה דנן מצדיק סטייה מן הכלל? – לטעמי התשובה לכך שלילית. כאמור לעיל, התכלית לסגירת הדלתיים בהליכי מס מכוח סעיף 154(ג) לפקודה היא לאפשר לנישום למסור מידע מלא על עסקו והכנסותיו, בלי לחשוש מגילוי סודות מסחריים. בהליך דנן, המבקשים לא מסרו מידע המהווה סוד מסחרי. אמנם, הם חשפו פרטים רבים במהלך ההליך, אך מדובר בפרטים בעלי אופי סטנדרטי, הנחשפים כדרך שגרה במרבית ההליכים המערבים שאלות מיסוייות. יצוין כי קו הטיעון העקבי של המבקשים בהליך היה כי פעילותם כלל אינה עולה כדי פעילות עסקית, אלא היא מהווה פעילות רגילה אשר לא נעשים מאמצים מיוחדים על מנת לקיימה. בנסיבות אלה קשה להלום את הטענה כי המידע שנמסר מהווה סוד מסחרי, שהלוא ההגדרה הרלבנטית ל"סוד מסחרי" – לפי סעיף 5 לחוק עוולות מסחריות, התשנ"ט-1999 – מגדירה סוד כאמור כ"מידע עסקי, מכל סוג, שאינו נחלת הרבים ושאינו ניתן לגילוי כדין בנקל על ידי אחרים, אשר סודיותו מקנה לבעליו יתרון עסקי על פני מתחריו, ובלבד שבעליו נוקט אמצעים סבירים לשמור על סודיותו" [ועיינו גם בפסיקה: רע"א 6025/05 Merck & Co. Inc. נ' טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ, פסקה 35 (19.5.2011)].

16. אעיר כי אין בידי לקבל את טענת המבקשים לפיה הוראת סעיף 154(ג) לפקודה אינה מכוונת את עצמה רק כלפי סודות מסחריים. על כל פנים, אף אם הייתי מקבל את

הטענה ומגיע למסקנה כי סגירת הדלתיים נועדה להגן לא רק מפני חשיפת סודות מסחריים ממש, אלא גם מפני חשיפת סוגי מידע אחרים, לא היה בכך כדי לשנות את מסקנתי. זאת, שכן איני סבור כי הפרטים שנמסרו במקרה דנן הם מסוג הפרטים שבשביל חשיפתם נועדה סגירת הדלתיים, ופרסומם יעמוד בסתירה למטרה זו. עיינתי לעומק בפסק דינו של בית המשפט המחוזי (שטרם פורסם – בהתאם לצו ארעי שניתן בהחלטתי מיום 14.1.2016). אין לכחד כי מדובר בפסק דין מפורט ומקיף עד מאוד, ואולם מתקשה אני לקבל את הטענה כי פרטי המידע שנחשפים בו מצדיקים הטלת מגבלות על הפרסום. אף אם הפירוט הרב של חלק מהמידע לא היה נדרש בהכרח לצורך ההכרעה, ספק רב עד מאוד בעיניי אם נכון להגדיר את המידע ככזה שראוי למעטה סודיות, ועל כן סבורני כי לא נכון יהיה להטיל מגבלות על פרסום פסק הדין, או על שמם של המבקשים, בהתבסס על סעיף 70(א) לחוק בתי המשפט. יובהר, שאין בכך כדי להפחית מהצורך לבחון האם ראוי להטיל על הפרסום מגבלות בשל פגיעה בפרטיותם של המבקשים, אלא ששאלה זו אינה קשורה לסעיף 70(א) לחוק בתי המשפט, והיא תידון בנפרד להלן.

17. טרם נעילת הדיון בשאלה הראשונה, אעיר כי המבקשים העלו טענות נוספות נגד פרסום פסק הדין לאחר שההליך התנהל בדלתיים סגורות, בהן הטענה כי הפרסום עשוי לגרום ל"אפקט מצנן" כלפי נישומים אחרים, אשר לא ימהרו לחשוף פרטי מידע, בשל החשש כי אלו יפורסמו בסיום ההליך. דומני כי יש לדחות את הטענה. כפי שפורט, בשלב סגירת הדלתיים – שהוא במהותו שלב הצופה פני עתיד, המתרחש לפני שהנישום חשף פרטים בהליך (ex ante) – יכול הנישום להיות סמוך ובטוח כי עם סיום ההליך תיבחן לעומק השאלה אם ניתן לפרסם את המידע שחשף, לפי טיבו ואופיו. אין לנישום סיבה להניח מראש כי בית המשפט לא יבחן את המידע בקפדנות ובתבונה, ואין לו גם סיבה להניח מראש כי בית המשפט יכריע שלא באופן הוגן בשאלה זו.

18. המסקנה העולה מן המקובץ לעיל היא כי בשאלה הראשונה שנבחנה, הדין עם המשיב. כפי שהוסבר, לבית המשפט נתון שיקול דעת האם לפרסם פסק דין גם כשההליך התנהל בדלתיים סגורות, והכלל במצב דברים זה הוא שיש לאשר לפרסם את פסק הדין לרבות שמות הצדדים, מכוח עקרון פומביות הדיון. המבקשים לא גילו טעם של ממש לחריגה מן הכלל במקרה הנדון, ועל כן דין טענתם להידחות.

שאלה שנייה: האם יש להורות על איסור פרסום מכוח סעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט, בשל פגיעה בפרטיותם של המבקשים או סכנה לביטחונם?

19. סעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט, מורה:

70. (ד) בית משפט רשאי לאסור כל פרסום בקשר לדיוני בית המשפט, במידה שהוא רואה צורך בכך לשם הגנה על בטחונו של בעל דין, עד או אדם אחר ששמו הוזכר בדיון או לשם מניעת פגיעה חמורה בפרטיות של אחד מהם...

20. הוראת סעיף זה משקפת את ההבנה כי לעיתים פגיעה בפרטיות תצדיק כשלעצמה סטייה מעקרון פומביות הדיון. בכך, מבטא הסעיף את השקפת המחוקק בדבר חשיבות השמירה על הזכות לפרטיות של בעלי-הדין המתדיינים. מהלך זה מתיישב כמובן, עם מעמדה הרם של הזכות לפרטיות כשיטת משפטנו, ועם כך שמדובר בזכות בעלת מעמד חוקתי, בהיותה מנויה בסעיף 7 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

21. ואולם, המחוקק הציב את נקודת האיזון בסעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט בין הערכים החוקתיים המתנגשים – עקרון פומביות הדיון מחד גיסא, והזכות לפרטיות מאידך גיסא – במקום בו נגרמת פגיעה חמורה בזכות לפרטיות. בחירה זו מעידה על רצון המחוקק להעניק את משקל הבכורה לעקרון פומביות הדיון, ולאפשר סטייה מעקרון זה במצבים חריגים בלבד. כמאמר השופט ע' פוגלמן בעניין ידיעות אחרונות:

“בהוראת סעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט בחר המחוקק למקם את נקודת האיזון שבין הערכים החוקתיים המתנגשים – פומביות הדיון מצד אחד, והזכות לפרטיות מן הצד האחר – בנקודה בה נגרמת פגיעה חמורה בפרטיות’ ... בחירה זו עולה בקנה אחד עם גישה שהובעה בפסיקת בית משפט זה עוד קודם לקבלת תיקון החקיקה האמור, לפיה ככלל, תינתן הבכורה לעקרון פומביות הדיון על פני הזכות לפרטיות” [שם, פסקה 8].

וראו גם בעניין יצחק:

“אמנם, פומביות הדיון פוגעת במהותה בפרטיות המתדיינים ולעתים קרובות בפרטיות העדים, אך ככלל, הזכות לפרטיות – הגם שגם היא זכות יסוד – נסוגה מפני עקרון הפומביות” [שם, פסקה 8].

22. השאלה האם הפגיעה עולה כדי פגיעה חמורה בפרטיות, במובן של סעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט, תיבחן בשים לב לאופי המידע הפוגע. ככל שהמידע שנחשף מתייחס לעניינים שמקובל לראותם כמצויים בליבת הזכות לפרטיות – כגון עניינים אינטימיים, עניינים משפחתיים או עניינים רפואיים – תגבר הנטייה לראות בחשיפתו משום פגיעה חמורה, ולהיפך [ראו: עניין ידיעות אחרונות, פסקה 10; עניין רפאל, פסקה 9; ע"פ 8080/12 י"ג חדשות 10 בע"מ נ' אהוד אולמרט, פסקה 4 (18.12.2014); השוו גם להנחיית פרקליט המדינה 14.18 לעניין "איסור פרסום" לשם מניעת פגיעה חמורה בפרטיות' – סעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט" (2006)]. יצוין, כי אף שאופי המידע הוא הפרמטר המרכזי בבחינת השאלה האם הפגיעה בזכות לפרטיות היא פגיעה חמורה, אין המדובר בפרמטר היחיד, כאשר שיקולים נוספים שניתן להתחשב בהם לצורך הבחינה הם, למשל: מיהות הטוענים לפגיעה בזכות (בגירים או קטינים?; אדם פרטי או איש ציבור?); האופן שבו נשמר המידע (האם מקור המידע בחומר אישי, כגון יומנים?); האופן שבו הושג המידע (מהם ההליכים שנקטו על מנת להשיג את המידע? כיצד נחשף המידע?); ועוד. לבסוף יוער, כי גם כאשר בית המשפט מגיע למסקנה כי הפגיעה בפרטיות היא "פגיעה חמורה", אין משמעות הדבר כי הוא יפעיל בהכרח את סמכותו מכוח סעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט. ברי כי גם שאלה זו כפופה לשיקול דעת, וייתכנו מצבים שבהם חרף קיומה של פגיעה חמורה בפרטיות יוחלט כי אין מקום להטיל מגבלות על פרסום פסק הדין, בשים לב למידת הפגיעה שתיגרם לעקרון פומביות הדיון ממהלך זה, בנסיבות העניין [עניין רפאל, שם].

23. בענייננו, המבקשים סבורים כי פרסום פסק הדין במלואו יפגע פגיעה חמורה בזכותם לפרטיות, אך לא התרשמתי כי יש ממש בטענה זו. במקרה דנן אופי המידע הוא כלכלי. פרטי המידע שאותם חשפו המבקשים עוסקים בנכסיהם ובהכנסותיהם, ובדרך שבה הם מנהלים את פעילותם. אמנם, חשיפת פרטים אודות מצבו הכלכלי וענייניו הכספיים של אדם, עלולה לפגוע בזכותו לפרטיות, ואינני שולל מראש גם מקרים שבהם פגיעה מסוג זה תהא פגיעה חמורה [ראו מיכאל בירנהק מרחב פרטי – הזכות לפרטיות בין משפט וטכנולוגיה 37 (2010)]. ואולם, בנסיבות המקרה הנוכחי איני סבור כי ניתן לומר שחשיפת מידע זה תוביל לפגיעה חמורה במבקשים, כדרישת סעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט. איני מפקפק כמובן ברגשותיהם ובסברתם של המבקשים כי חשיפת שמותיהם בפסק הדין תגרום להם מבוכה ותפגע בפרטיותם. ניכר כי המבקשים אכן הקפידו לשמור לאורך השנים את המידע לעצמם, וכי חבריהם ומכריהם אינם מודעים לו. יחד עם זאת, איני סבור כי תחושות אלה של המבקשים מקימות עילה לסטייה מעקרון פומביות הדיון. דומני כי מסקנה זו מתחייבת גם משום כך שלקבלת עמדת

המבקשים עלולות להיות השלכות רוחב, כאשר לא מובן מה מבדיל את עניינם של המבקשים מעניינים הנדונים יום-יום בהליכים אזרחיים, אשר גם בהם חושפים בעלי הדין נתונים כספיים על עסקאות שביצעו או הכנסות שהפיקו. במובן זה, תחושותיהם של המבקשים אינן יוצאות דופן.

24. יוער בקצרה כי אין ממש גם בטענת המבקשים – הנבדלת מטענת הפגיעה בפרטיות – כי איסור פרסום שמותיהם נדרש כדי להגן על ביטחונם. המבקשים לא הניחו את התשתית הנדרשת לביסוסה של טענה זו. הנתונים והפרטים המופיעים בפסק הדין אינם מקימים כשלעצמם חשש לביטחונם, ומובן כי גם מצבם הכלכלי של המבקשים אינו מקים כשלעצמו חשש כאמור. למעלה מכך, טענת המבקשים בהקשר זה נבחנה על-ידי בית המשפט המחוזי, אשר החליט להשמיט פרט מסוים מפסק דינו ולשנות את נוסחו, אף אם למעלה מן הצורך (פסקה 27 להחלטה). סבורני כי מהלך זה נותן מענה לכלל טענות המבקשים, וכי מעבר לכך אין מקום להתערבותנו.

25. המסקנה היא כי גם בשאלה השנייה שנבחנה, הדין עם המשיב. המבקשים סברו אמנם כי הפגיעה בפרטיותם מצדיקה להיעתר לבקשתם ולהשמיט את שמותיהם מפסק הדין. ואולם, כפי שפורט, הטלת מגבלות על פרסום פסק הדין בעילה זו, לפי סעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט, מותרת רק כאשר הפגיעה בפרטיות היא פגיעה חמורה. במקרה הנדון, לא עלה בידי המבקשים להוכיח קיומה של פגיעה חמורה כאמור, ועל כן גם טענה זו נדחתה.

מספר הערות בשולי הדברים

26. בשולי הדברים אציין כי לא מצאתי שיש ממש גם במספר טענות נוספות שנטענו על-ידי המבקשים.

ראשית, המבקשים טענו כי דחיית בקשתם מפלה ביניהם לבין נישומים אחרים. נטען כי המשיב מסכים להשמטת שמות ופרטים בהליכי מס רבים (לרבות בהליכים קודמים בעניינם), וכי לפיכך הם מופלים לרעה בהליך הנוכחי. דין טענה זו להידחות. ראשית, ספק רב אם שאלת ההסכמה של שלטונות המס היא ממין העניין כאן; שכן הדין אינו קושר בין שאלת הפרסום של פסק הדין לבין שאלת ההסכמה של הצדדים המתדיינים לפרסום. הפרסום הוא כלפי כולי-עלמא, והאינטרס בכך הוא של הציבור ולא של הצדדים להליך. הדברים נכונים אף כאשר המדינה היא צד להליך. זאת ועוד. אף אם אניח שלהסכמת הצדדים יש משקל לעניין הפרסום, הרי שלא התרשמתי כי

פסקי הדין שצורפו על-ידי המבקשים מבססים את טענת ההפליה, או מצדיקים שינוי ממסקנתי בתיק זה. אעיר עם זאת, כי דומה שראוי כי לשלטונות המס תהא מדיניות מסודרת ומגובשת לעניין עמדתם ביחס לבקשות לאיסור פרסום, ועליהם לפעול באופן עקבי בהקשר זה (בין אם בעקיבה אחר הנחיות פרקליט המדינה; או בגיבושן של הנחיות פנימיות – והדברים אמורים על רקע זה שבמהלך הדיון שהתקיים לפנינו לא עלה בידי באי-כוח המשיב להבהיר ברורות מהי מדיניות שלטונות המס בהקשר זה).

שנית, המבקשים טענו במספר הזדמנויות כי יש להקיש מעניינן של חברות פרטיות לעניינם. במבט ראשון, טענה זו שובה את הלב: לכאורה, מידע המצוי ברשותן של חברות פרטיות, כדוגמת דו"חות חשבונאיים, עשוי להיוותר סודי או חסוי [ראו בספרי הזכות למידע אודות החברה 209 (2000)] – ומדוע נישומים פרטיים לא יוכלו ליהנות מהגנה דומה אף הם? יחד עם זאת, בחינה מעמיקה יותר מובילה למסקנה כי יש לדחות את הטענה. ראשית, נראה כי טענה זו מטשטשת את הגבול בין הוראות חיסיון ספציפיות הקשורות לחברות פרטיות לבין הוראה העוסקת בפומביות הדיון, והרי כפי שהוסבר, מדובר במישורים משפטיים מובחנים. שנית, דין הטענה להידחות גם כיוון שלמעשה המבקשים חפצים ליהנות מהגנות ופריבילגיות הנתונות לחברות פרטיות, בה בשעה שהם טוענים כי פעילותם כלל אינה מתאימה להיות מסווגת כפעילות של חברה פרטית. שלישית, וזהו העיקר, יש לדחות את הטענה גם משום שההיקש שאותו חפצים המבקשים לערוך נעדר כל עיגון חוקי, ומשעה שכך, בפרט כאשר להיקש כזה עשויות להיות השלכות רוחב ביחס לתיקים אחרים (לא רק בדיני המס), אין כל הצדקה כי בית משפט זה יערכו במקרה זה.

שלישית, המבקשים טענו כי יש להבחין בין הליכים פליליים, שבהם מוצדק לפרסם את שמות בעלי הדין בהליך; לבין הליכים אזרחיים, שבהם הצדקה זו הולכת ופוחתת. ההבחנה בין סוגי ההליכים לעניין הפרסום אינה נובעת במישרין מהוראות חוק בתי המשפט שנבחנו בענייננו (סעיפים 70(א) ו-70(ד) לחוק בתי המשפט), אך בהחלט ייתכן כי יש לה טעם. מכל מקום, איני סבור כי מקרה זה דורש לפתח את הסוגיה ולהעמיק בה. יובהר כי בניתוח המקרה ניתן משקל, מטבע הדברים, לסוג ההליך שהתקיים בעניינם של המבקשים, כאשר העובדה שעסקינן בהליך מס אשר התנהל בדלתיים סגורות לפי סעיף 154(ג) לפקודה, נבחנה ונשקלה.

27. המבקשים-הנישומים בענייננו ביקשו להשמיט את שמותיהם מפסק דין שניתן בעניינם. התרשמתי כי בקשתם הייתה אמתית וכנה, והיא התבססה על תחושתם העמוקה כי פרסום שמותיהם, או פרטים מזהים אחרים לגביהם, ייפגע בפרטיותם. יחד עם זאת, מטעמים שפורטו בפסק הדין, הגעתי לכלל מסקנה כי לא ניתן להיעתר לבקשה. הטלת מגבלות על פרסום פסק הדין פוגעת בעקרון פומביות הדיון, ועל כן היא שמורה למקרים חריגים בלבד. המקרה שלפנינו אינו מקרה חריג כאמור, ועל כן דין הערעור להידחות.

28. ובכן, לו תישמע דעתי, נדחה את הערעור. פסק דינו של בית המשפט המחוזי יפורסם לאלתר, בהתאם להחלטתו מיום 17.12.2015. פסק דין זה יפורסם אף הוא במלואו. הצו הארעי שניתן בהחלטתי מיום 14.1.2016 מבוטל בזאת. המבקשים יישאו בהוצאות לטובת המשיב, בסך כולל של 15,000 ש"ח.

29. יצוין כי המבקשים ביקשו כי ככל שבקשתם להשמטת שמותיהם מפסק הדין תידחה, יימחק הערעור שהם הגישו על פסק הדין עצמו (ע"א 381/16). המבקשים יודיעו בתוך 14 יום ממועד מתן פסק דין זה, האם הם עומדים על הבקשה דנן למחיקת הערעור על פסק הדין.

ש פ ט

השופט י' עמית:

אני מסכים.

ש פ ט

1. אני מסכים לפסק דינו של חברי השופט י' דנציגר ולתוצאה אליה הגיע, ואוסיף אך כמה הערות קצרות.
2. מטבע הדברים שכמעט כל פסק דין של ערכאה שיפוטית, בכל תחום, יש בו מידה כזו או אחרת של פגיעה בפרטיות, והוא כולל חשיפה של מידע אישי או עסקי או אחר הנוגע לצדדים להליך. בעובדה זו כשלעצמה אין כמובן די כדי להצדיק איסור פרסום פסק הדין או חיסוי המידע האמור, כמבואר היטב על ידי חברי.
3. אמנם סעיף 154(ג) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] קובע כי ערעור מס הכנסה לפני בית המשפט המחוזי יישמע בדלתיים סגורות, אם לא הורה בית המשפט אחרת, ואולם בענין ליפסון, שנזכר על ידי חברי (ע"א 2800/97 ליפסון נ' גהל, פ"ד נג(3) 714), הובהר כי -

"סעיף 154(ג) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] לא נועד להגן על האינטרס הפרטי של הנישום, אלא על אינטרס הציבור. בעניין זה אין מקום למתן פירוש מרחיב, המעדיף את פרטיותו של נישום מס הכנסה על-פני פרטיותו של כל מתדיין אחר. מטרתה של ההוראה הינה גביית מס אמת, ולשם השגת מטרה זו בלבד מנוהל ההליך בבית-המשפט המחוזי (אך לא בערעור על החלטתו בבית-המשפט העליון) בדלתיים סגורות. זאת, על-מנת לאפשר לנישום למסור מידע מלא על עסקו והכנסותיו, בלי לחשוש לגילוי סודות מסחריים" (שם בפסקה 7).

4. הנה כי כן, הוראת סעיף 154(ג) בדבר סגירת הדלתיים בהליך בבית המשפט המחוזי נועדה לשרת את האינטרס הציבורי לגביית מס אמת, ולא לשם הגנת הפרטיות של הנישום. על כן, בשילובה של הוראה זו עם הוראת סעיף 70(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט), אין מקום לפירוש "המעדיף את פרטיותו של נישום מס הכנסה על-פני פרטיותו של כל מתדיין אחר" (ענין ליפסון, שם). אכן, יש צידוק לאיסור פרסום על סודות מסחריים שמסר נישום בהליך הערעור שהתקיים בדלתיים סגורות, אך דומני שהעוגן החוקי לכך אינו בהוראת סעיף 154(ג) אלא בהוראת סעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט "לשם מניעת פגיעה חמורה בפרטיות."

יתכן שאין מקום לקבוע קטגורית כי רק מידע שהוא בגדר "סוד מסחרי" שנמסר בדלתיים סגורות בהליך הערעור בבית המשפט המחוזי ראוי להגנה של אי פרסום, ואולם ברי שמידע אחר לגביו מבוקש אי הפרסום צריך להיות בעל רגישות דומה העומדת אף היא במבחן של "פגיעה חמורה בפרטיות".

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' דנציגר.

ניתן היום, ז' בתמוז התשע"ו (13.7.2016).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט